

PERIÓDICH QUINZENAL, ARTISTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any III

Barcelona 30 de Decembre de 1882

Núm. 77

D. CÀRLOS SANPONS Y CARBÓ

Director-Propietari de La Ilustració Catalana

¡HA MORT!

—(Q. A. C. S.)—

La gravíssima malaltía que desde fa bastants dias venia patint lo Director-Propietari d' aquesta Revista, ha sigut causa de que 'l present número sofrís algun retrás en la seva aparició. Desgraciadament la dolencia s' acentuá fins á tal punt que al hora de entrar en máquina La Ilustració Catalana, deixaba de existir lo qui ab tanta abnegació y entusiasme l' habia dirigit. Aclaparats baix lo pes de tan terrible desgracia, no tenim en aquests crítichs moments, paraulas pera expressar lo dolor que 'ns ha causat tan irreparable pérdua. Prometém, no obstant, desde ara á nostres suscritors, enterarlos próximament de lo que d' avuy endevant será aquesta publicació. — 1.er de Janer de 1883. — La Redacció.

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduard Tàmaro. = LA NIT DE NADAL A CATALUNYA (acabament), per Víctor Balaguer. = LO MES DE DESEMBRE, per J. Ll. Pellicer. = LA PRESA DE SANTA CLARA (poesia), per Ramon E. Bassegoda. = LO DOCTOR D. JOAN GINÉ Y PARTAGAS, per J. Lloprieto. = LOS NIBELUNGS, (continuació), Traduhit per Albert Puigdollers. = LA ORIENTADA, per M. Sala Casany. = FAUST Y ROMEO Y JULIETA (continuació), per Modest Vidal. = ¡VISCA LA PATRIA! (poesia), per Claudi Omar Barrera. = JOSEPH MIRABENT GATELL, per L. Mercader. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS.

GRABATS. — LO MES DE DESEMBRE. = MOSTRA DELS GRABATS DE «LA HABITACION.» = SOSTRE DEL SALÓ DE DESCANS DEL GRAN TEATRE DEL LICEU DE ISABEL II. = JOSEPH MIRABENT Y GATELL. = VISTA DE GETAFE. = LO DR. D. JOAN GINÉ Y PARTAGAS.

CRÓNICA GENERAL

N'altra victòria per a les llengües mal nomenades provincials.

La Càmera dels diputats de Bèlgica, després de una patriòtica discussió, ha aprovat un projecte de llei en que's disposa que s'use la llengua del país en los instituts de segona ensenyansa de las províncias flamencas. Seria de un saludable exemple per a nostres polítics, si la immensa majoria de aquestos no fossen cegos de conveniència, lo dirigir una mirada á lo que passa en aquell país que, á pesar de ser dels més petits d'Europa, es també dels més avançats, no sols en lo terren polítics, sinó també baix lo punt de vista industrial.

Allí, afirma un distingit escriptor ben informat de la manera de ser d'aquell poble, las lleis administrativas y judiciales obligan á tots los funcionarios del Estat, desde'l gendarme al jutje y desde'l que despata'ls bitllets del ferrocarril al governador de la província, á conèixer la llengua flamenca y en las causas criminals, als flamencs se'ls prenen las declaracions en flamench, y no per medi d'intèrprete, com succehia avans, y en flamench constan en los autos.

Després d'aixó, potser hi haje encara qui califique d'utòpicas y exajeradas las aspiracions del catalanisme, que no preten altre cosa si no qu'España concedeix á Catalunya lo que l'Austria concedí un dia á l'Hungria y fins, perquè no dirho, lo que Rússia está á punt de concedir á Polonia ab l'establiment de la càtedra de la llengua polaca en l'Universitat de Varsovia.

En lo *Centre Català* s'acaba de discutir lo tema de si era convenient que'ls catalanistas sollicitessen dels alts poders de la nació lo títol d'oficial per a nostra llengua en las provincias catalanas, al costat de la castellana. Sembla que las circunstancias s'hajen reunit per a fer oportuna aquesta discussió, y lo qu'acaba de succehir á Bèlgica, no podrà méns de constituhir un gran argument per a tots los que sostenim l'afirmativa del tema que's discutí en aquella important agrupació catalanista.

Ja fa alguns anys un jove escriptor publicava en una revista que defensava las nostras ideas, un article en lo que sostenia la conveniència de usar la llengua catalana al pendrer declaracions als naturals de Catalunya. Y per a apoyar tal opinió citava l'exemple de lo que ocorregué ab motiu d'un procés incoat á consecuencia d'un crim que va perpetrarse en un poble de la província de Lleyda. S'havia assassinat á un home y moments avans de consumarse tal crim havia passat per lo mateix siti en lo que aquell havia tingut lloch, una parella d'enamorats qu'embeguts en sos amorosos sentiments, habian sortit á passejar per allí. Constituhida la justicia en lo lloch de la ocurrencia, la víctima pogué pronunciar poquíssimas paraulas, ja que morí pochos moments després y al preguntarli lo jutje si coneixia als qui l'habian mort respongué qu'erant: *uns amantes*; lo qual interpretá aquest funcionario per *uns amantes* consignantse de tal manera en los autos. Resultat de tot aixó fou que comensaren las diligencias contra aquella ignocenta parella

la que sufrí, com se compendrà molt be, perjudicis de consideració, logrant, si be després de molts esforços deixar probada sa inculpabilitat.

Ja es sabut qu'á España tan sols nos dirigim al estranger per a copiar tot lo qu'allí se trova de perjudicial, fent cas omis de lo bo que transportat d'allí podria sernos útil á casa nostra. ¿Per qué no han de dirigir nostres adversaris una mirada á las altrs naciones per a compendre la conveniència de que en España se donga satisfacció á las aspiracions dels provincialistas.

Pero ja está vist que certs polítics de Madrid, no coneixen del estranger altra nació que Inglaterra, de la que están disposats á rebre sempre totas las ordres que tingan tendencia á perjudicar nostras industrias y nostra producció en general.

**

Los diaris de la localitat han vingut donant aquestos dias la noticia d'una festa literaria internacional dels pobles de rassa llatina que deuré celebrarse á nostra ciutat y á la que es probable qu'assisteixen en representació de Fransa, lo gran poeta Víctor Hugo.

La *RenaiXensa* opina que's confon aquesta festa ab la dels Jochs florals. Nostres no tenim motiu per creurho aixís, puig que'l senyor Balaguer feu alusió á dita festa en lo discurs que pronunciá al repartir los premis del certamen de Granollers, y no creyem que'l senyor Balaguer se trovés en lo cas de confondrela ab la nostra festa de Maig. Y particularment per lo mateix senyor Balaguer sapiguérem que dita festa, deguda á la iniciativa de la Fransa, se celebraria en nostra ciutat, puig aixís li comunicava en una afectuosa carta lo ministre d'Instrucció pública de la república vehina, que professa al notable poeta catalá una entranyable amistad.

En lo que si no creyem es qu'ab aquest motiu lo gran poeta de la Fransa se decideix á fer un viatge á nostra ciutat. Enhorabona que'l poeta assisteixen en esperit á la festa puig altra cosa no l'hi ha de permetre l'estat completament decrepit en que's trova; y encara aixó ha de ser molt problematich, tenint en compte que Victor-Hugo no representá un gran paper assistint á una festa disposada en obsequi exclusiu de una sola rassa qu'al cap y al fi, y per mes qu'altra cosa vulga dirse, no es de lo més á proposit per a convencer al mon de la conveniència de que desaparegan las diferencias dels homes per motiu del lloch de son naixement á fi d'implantar lo reynat de la fraternitat universal, á que aspira la comunió política en que milite'l gran poeta.

**

Lo teatro frances y'l teatro castellá han tingut dos éxits, casi al mateix temps. Lo del primer se deu á Sardou; lo del segon á Echegaray.

Aquest dos ingenis tenen mes d'un punt de contacte; tots dos han arribat á possehir com ningú mes lo secret de arrebatat á sos publichs per medi de la paradoxa; tots dos han sapigut colocarse á una superior altura per lo que's refereix á fer passar sense'l mes petit escrupol las situaciones mes inverosimil que pujan concebirse.

Pero l'Echegaray, com si no volgues divorciarse per complet de las antigas tradicions del teatro espanyol, concedeix encara á la trama la importancia que's mereix, lo qual no's troba ab en Sardou. Aquest reduéix casi tot l'interés de sos dramas á una situació, y per arribar á ells passa per sobre de tot precepte y convenció; be es veritat que sab portar de tal manera enganyat á son auditori, que no s'adona que l'ha subjectat á la tirania de ferli escoltar cinch actes llarguíssims tan sols per a oferirli un final, inesperat casi sempre, gracias

á la mestria ab que sab escriurer en Sardou escenas bellíssimas y á la vivacitat de son diá-lech en lo qual no te rival.

Conflicto entre dos deberes, s'anomena la ultima producció d'Echegaray qu'ha valgut al seu autor un d'aquells éxits que no habia tingut desde que va estrenar *El gran galeoto*. Lo seu argument se dedueix perfectament de lo seu títol: La lluyta entre'ls debers de la conciencia y las afeccions mes sagradas del cor. Un jove honrat que's prepara á contraure matrimoni ab la filla de son protector reb de repente á títol d'advocat uns documents que son la prova del assassinat comés per lo pare de la que anava á ser sa esposa en la persona del pare de *Dolores*.

Lo jove no's decideix ni á delatar l'horrós crim ni á retornar los papers que l'hi reclaman los fills de la víctima per qual motiu te lloch un desafio entre'l jove advocat y Baltasar. Aquest cau mortalment ferit pero arrastrantse pot arrebatat á son matador las probas del crim. D. Joaquim qu'aixís s'anomena'l matador del pare de Baltasar se suicida disparantse una pistola. Baltasar esqueixa los papers que constitueixen las probas del crim comés sobre la persona de son pare y de aquesta manera acaba l'acció.

Lo drama de Sardou es de un interés més palpitant y á nostre entendre de més calitat. *Fedora*, princesa russa, está á punt de casarse ab Uladimir fill del jefe de policia de Sant Petesburg; aquest es assassinat misteriosament; unicumt se sab del crim que la víctima rebé aquell dematí una carta á la qual contesta verbalment ab aquestas solas paraulas «Hi aniré», carta qu'ha desaparegut del calaix del escriptori ahont va depositarla Uladimir. Tan sols Loris Ipanoff ha entrat en l'habitació d'aquell; de consegüent ell es qui ha sustret la carta y qui ab tota probabilitat ha comés lo crim ja que tothom lo senyala com á nihilista. La sospita acaba de confirmarse quan al anar á detenir á Loris se trova qu'aquest ha escapat. Aixís acaba lo primer acte.

Loris se trova á Paris y sabent, ha acudit allí la princesa russa per a satisfer sos desitjos de venjansa. Se trovan en una reunió *Fedora* y Loris y atret aquest per la bellesa de la princesa confessa lo seu crim, no esplicantli empero'l motiu lo qual promet ferho la mateixa nit al sortir de la reunió y á casa de *Fedora*.

Transcorre'l tercer acte en casa de *Fedora* qui ha denunciat á Uladimir á la policia del seu país fent al mateix temps apostar uns quants esbirros en son mateix jardí á fi de que no puga escapar l'assessi. Loris confessa son crim lo qual va portar á cap per a venjarse d'un infame adulteri puig que'l fill del jefe de policia era un miserable calavera sense cóf que deya qu'estimava á la seva esposa; per aixó va procurar apoderarse de la carta de la seva esposa á Uladimir que constituíha una prova plena d'aquellas relacions; y per a convencer á la princesa de que parla'l llenguatge de la veritat l'hi ensenya una carta de Uladimir á la seva esposa en la que l'hi manifesta quesols las circunstancias son las que l'obligan á casarse ab *Fedora* de la que tan sols estima sa immensa fortuna. L'efecte d'aquesta revelació es grandios; en un moment se cambian completament los sentiments de *Fedora*; l'odi que sentia per Ipanoff se converteix en amor, renegant en son cor del afecte que lográ inspirarli lo miserable qu'estava á punt de ser lo seu espos. Desde llavors Loris se constitueix en amant de *Fedora* y ab lo poder de sa bellesa procura retenirlo á son costat per a que no parteixi y no caigüe en mans de la policia qu'está de vigilancia en son jardí.

Loris y Fedora se trovan á Londres habent aquell sigut indultat per lo seu soberá gracias á la intercessió de un bon amich; pero ab aixó no logra salvar á son germá del furor del pare de Uladimir qu' en virtut de las denuncias de Fedora lo fa objecte de las persecucions més inhumanas, acabant per morir en una fosca preso, de resultas de lo cual mort també la mare, rendida á la forsa de son sentiment. Afligit Loris per tan grans desgracias acaba per descubrir que totas ellas se dehuen á las delacions de la dona qu' ha jurat que l' estimava y allavors se llehsa sobre ella pera ofegarla entre sos brassos satisfent sa set de venjansa. Fedora allavors no trova pera justificarse altre recurs que 'l suicidi y á ell acut morint perdonada per Loris qu' anadat y esferit contempla tan gran desgracia.

Tal fou la obra que Sardou dedicá á Sarah Bernhardt y en ell confessa 'l públich de Paris que estigué á tan gran altura que sapigué fer olvidar sas creacions mes grandiosas. Lo *Teatro del Vaudeville* en lo que va donarse la representació estava ple de totas las notabilitats de Paris y fou cosa mes que difícil lográ una localitat pera 'l dia del estreno.

D' avuy endevant la gran artista francesa ja no 's dirá Margarita Gautier, ni Frou-Frou. Se dirá Fedora.

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

MES DE DECEMBRE

Vegis la página 374.

MOSTRA DELS GRABATS DE LA HABITACION
Vegis los *Llibres rebuts*.

LA MITJDIADA

Acostumats nos té ja 'l senyor Pahissa, y nosaltres per aquest motiu no li havem escasjat los deguts elogis, á la fidelíssima y molt discreta reproducció de les escenas de la vida del camp, sorprenent de las mateixas aquellas impresions que mellor retratan sa peculiar fesomia.

En la mitjdiada, la singular calma d' aquellas horas en que 'l sol cau á plom sobre la terra, en que 'l pastor pren algun repós de sas continuas caminadas per la montanya y las marjadas, dona lloch á un quadro de las mellors condicions, y aixó ho ha efectuat lo senyor Pahissa, posant al pastor sentat al peu de una vella y frondosíssima alsina, y delitantse repetint alguns dels més coneguts aires populars ab lo flaviol, lo que fa mantenir reposat á son entorn tot son remat de moltons y ovellas y més aprop d' ell encara lo gos que repetidament manifesta sos arrelats instints filarmónichs.

Llunyá se distingeix lo poble ab lo campanar, clohent 'l horitzó algunas montanyas; y si bonich es aquest efecte, queda encara més favorit lo primer terme, per medi de la frondosa sombra que produheix lo crehuent de las branques de las alsinas, formant casi un veritable sostre de fullatge y sos tronchs una inextricable xarxa, que apenas pot endevinar-se com se crehua.

Aquí la naturalesa ab tota la majestat esplendorosa de sas forsas dona mostra de sa exuberancia y de son poder incontrastable, essent á son costat verament petites é insignificants las obras dels homens.

SOSTRE DEL SALÓ DE DESCANS DEL GRAN TEATRE DEL LICEO DE ISABEL II

Entre las moltas y descollants obras que podiam haber escollit pera donar una idea del bon gust y delicadesa d' execució del reputat pintor D. Joseph Miravent, havem triat la pintura del sostre del Saló de descans del Gran Teatre del Liceo de Isabel II, obra coneguda generalment y molt aplaudida per tots quants han concoregut á tant esplendorós temple de 'l art.

Apolo y las Musas en lo mont Parnás; tal es 'l assumpto de la grandiosa composició, desarrollada ab aquell bon acert y galanura, que son las prenas artísticas més rellevants, del hábil pintor senyor Miravent.

Apolo sentat en lo cim del mont Parnás, pulsant la lira y destacantse sobre 'l esplendorós disque del sol, revela en sa front coronada de rosas, 'l inspiració del geni immortal, sos himnes ressonan ab ethérea vibració per 'l ample espay, y á son entorn se balancejan las enlayradas palmeras y frondosíssims llorers, al compás de sa armonia. Brota á sos peus la Font de Castalia, de quinas ayguas brolla 'l inspiració, y en ella 's sadollan las nou musas, prenent unas 'l aygua ab sas copas argentadas en la mateixa font, y comunicantse unas ab altres, en sas respectivas clásicas copas, ó crateras, los manantials d' inspiració que deurán animar la Música, la Poesia, lo Ball, etc.

Per demés felis y variada es la disposició de las figuras; sa agrupació está ben entesa y la correcció de dibuix de cada una es admirable. La composició 's desarrolla fàcilment; y sens que 's presente deslligada, Apolo no obstant queda descollant y en lloch preminent, donant lo to y superior aspecte á la composició tota.

Respecte al colorit, ni caldria consignar que 's magnífich, y perfectament graduat, tractantse del colorista y hábil decorador senyor Miravent. Seduheix per sa ve-

ritat la superba garlanda de bosquetanas flors que ceneix la font de Castalia, tota 'l entonació del terrenó y verdosa vegetació del primer terme, fan destacar admirablement las figuras, de bona encarnació y de tant variats com brillants ropatjes; tenen major vaguetat segons convenia, las dos musas més immediatas al trono del deu de 'l armonia, y allí 'l entonació de 'l arbreda, se pert suavíssimament entre la raritat del aire d' un cel clar y puríssim, que colora y esmalta d' or lo radiant Febo ab sa espléndida aureola.

Semblant composició, digne del pinzell que la concebi y executá; fou per demés adecuada pera la decoració del citat magnífich saló de descans del Gran Teatre del Liceo, quin decorat del més espléndit estil del renaixement, acompaña á maravella, lo explicat assumpto de son sostre.

Fou aquesta obra executada á últims del any 1877 y principis del 78; midant tan notable pintura 6'28 metros d' alsaria per 4'08 d' amplaria. L' aplaudiment que desseguida lográ de tots quants la veijeren, denotá quina era sa importancia, y posteriorment 'l imparcial judici de molts admiradors ha vingut á corroborar aquesta primera impressió, demostrant quanta es la valua del repetit pintor senyor Miravent en tots los géneros de son difícil art y especialment en lo colorit y decoració.

JOSEPH MIRAVENT Y GATELL

Vegis la página 383.

VISTA DE GETAFE

Próxim á Madrid y en una de las estacions de la línea del Nort se troba lo poble de Getafe, qual vista donem en la plana 381.

Apart de lo pintoresch de sos encontorns potser no presenta altra cosa de notable que 'l Colegi d' Escolapis, ahont se dona la segona ensenyansa, á més de la instrucció primaria, per deu sabis professors, contant cinch cents alumnos entre externs é interns.

JOAN GINÉ PARTAGÁS

Vegis la página 384.

E. TÁMARO.

LA NIT DE NADAL Á CATALUNYA

(Acabament)

En la nit de Nadal de 1065 tenia lloch una de las ceremonias que acabo de descriure en la gran sala d' armas del castell de Piltzan, morada dels comtes d' Urgell. Al arribar Nadal de aquell any feya ja dos mesos qu' en los torricons del castell onejava una bandera negra en senyal de dol, per ser de poch lá mort de son senyor. En ell vivian duas desconsoladas damas, una d' ellas Constansa, per altre nom Velasquita, mare del difunt Armengol d' Urgell lo VI; 'l altra Adeleta, sa recent viuda.

Armengol VI havia mort al peu dels murs de Barbastro, en lo mateix moment en que sossoldats vencedors tremolavan lo pendó de la casa d' Urgell en las torras de la ciutat dominada. L' emir de Saragossa que ab los seus havia acudit en auxili dels alarbs sitiats, va tenir temps avans de retirar-se de fer tallar lo cap al cadavre d' Armengol VI, qual cap se 'n va portar, fentlo embalsamar y guardar en una caixa d' or, pera poguer desd' á las horas ostentarla com trofeu de victoria. En recort d' aquest fet d' armas y d' aquesta desastrosa mort, la posteritat doná al compte d' Urgell lo renom de Armengol lo de Barbastro.

Dos mesos feya qu' era mort quan arribá 'l dia de Nadal, y las duas damas del castell volgueren, no obstant, que 's celebrés la festa del Naixement del Senyor com de costum, sens prescindir de la cerimonia y jurament del gall. Convidats foren los barons catalans aliats de la casa d' Urgell, y ho disposá tot baix sas ordres la comtesa mare Velasquita, de qui diu lo cronista de la casa, Diego Monfar, «qu' era una de las damas més bravas y varonas que hi hagué en son temps.»

Arribat lo dia de la festa y 'l acte de la cerimonia, entraren en la sala las duas comtesas viudas, Velasquita y Adeleta, arrossegant llargas vestiduras de dol y portant entre totas duas lo gall, que foren á depositar devant del jove compte Armengol VII, noy de catorze anys ab prou feynas, net de la primera d' aquellas damas y fill de la segona y d' Armengol lo de Barbastro. Los cavallers assistents al convitesperavan aquell moment y estavan preparats, puig creyan que devant d' un d' ells seria posat lo gall pera comprométre's á jurar que venja-

rian la trista mort del comte d' Urgell, pero no creyan que aixó pogués exigir-se á un noy de tan pochos anys com lo qui estava present.

Aixó fou no obstant lo que feren aquellas duas nobles y ardidadas damas. L' avia y la mare presentaren lo gall al jove sens tenir en compte sa edat sino son bressol, y 'l noy Armengol va extendre son bras dret y feu lo vot de venjar á son pare, no donant pau ni treva á son bras fins que, en recort d' haver tallat un moro 'l cap á son pare, hagués ell empedrat ab cranis de moros 'l estable reservat en Piltzan pera 'ls cavalls. Se conta que las duas matronas van donar llavors al jove una penyora, com era us, y 'l conminaren ab exigirli 'l cumpliment del seu vot 'l any vinent, declarantlo mal cavaller y felló si no 'l portava á terme. Aixis la tradició com la crónica contan que 'l noy va cumplir, y que pochos anys després la quadra de Piltzan apareixia en un bon tros de paviment ab cranis y ossos de serrahins.

Las costums d' aquells temps cavallereschs, si bé que modificadas y destruidas en gran part, se conservan encara en la nostra época. A Catalunya, ahont los recorts religiosos venen aquest dia á avivar la fé en los cors, la festa de Nadal es una solemnitat popular. Encara que s' estiga lluny de la casa payral, se desafian los rigors de la estació y 'ls trencacolls d' un llarch camí pera anar cada hú á cercar son retiro en la llar dels pares, ahont no ha de mancarhi cap membre de la familia; lo noble, 'l ménestral, 'l artesá, 'l pagés, tots se retiran á sa casa ó á sa cabanya. Antigament, no fa molts anys encara, per tot arreu, lo mateix en lo fastuós palau del potentat que en la modesta habitació del jornalier, se oferia á totas las miradas 'l humil estable en que nasqué Jesús: las llantias cremavan al devant de sas piadosas imatjes y 'ls noys ballavan devant del *pessebre*, cantant religiosas coblas ó cansons populars relatives á la festa.

L' Urgell ha estat sempre, y deu ésser encara si no s' han mudat per complert las costums d' aquells habitants, una de las comarcas en que ab més colorit popular se celebra la tradicional festa de Nadal. En totas las casas hi viu 'l alegría, un gros tió crema en la llar y la vetllada s' allarga fins á mitja nit, hora en que 's celebra la piadosa cerimonia. Las campanas cridan als fidels ab triple só; tots surten de sa casa ab una candaleta ó un ciri de varis colors, y 's dirigeixen cap al temple á través dels carrers populosos, ahont hi ballan los llums dels que van y dels que venen com una festa de fochs follets.

Acabaça la missa de mitja nit, tothom se 'n torna á casa cantant coblas, pera pendra part en lo abundós sopar que trovan preparat prop de la llar dels avis, y repetint ó practicant aquell refrá popular en tot Catalunya: *Per Nadal cada ovella á son corral*.

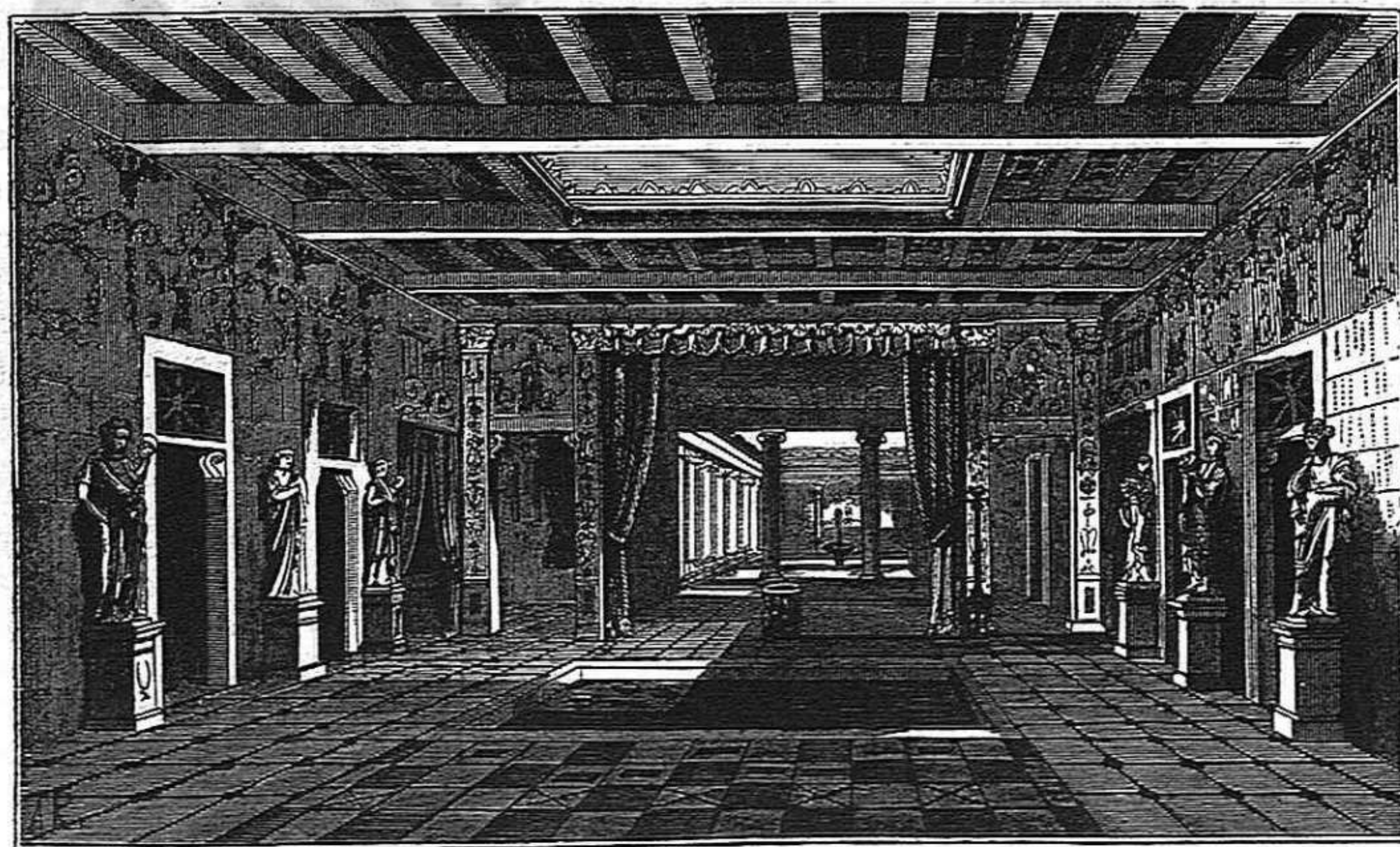
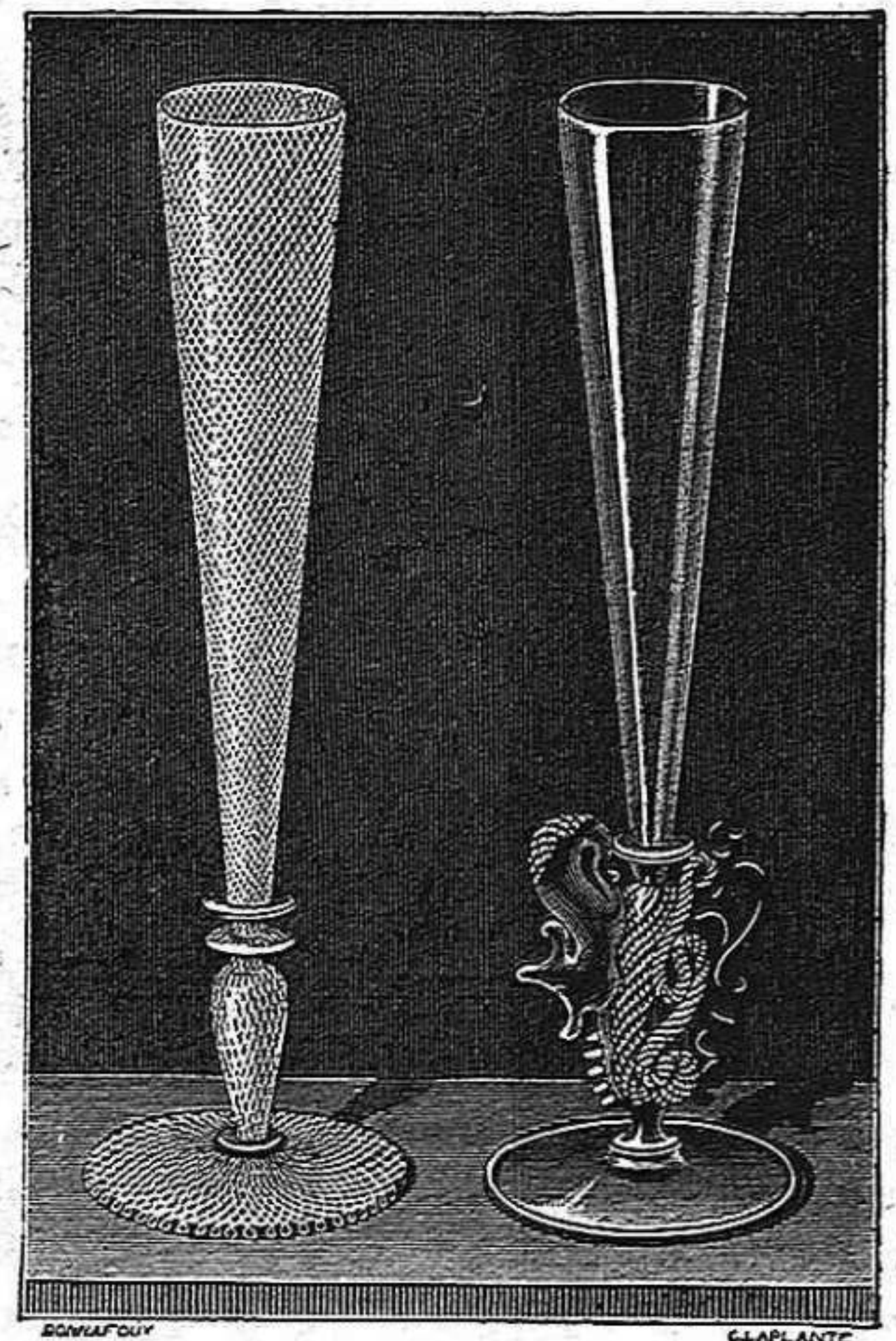
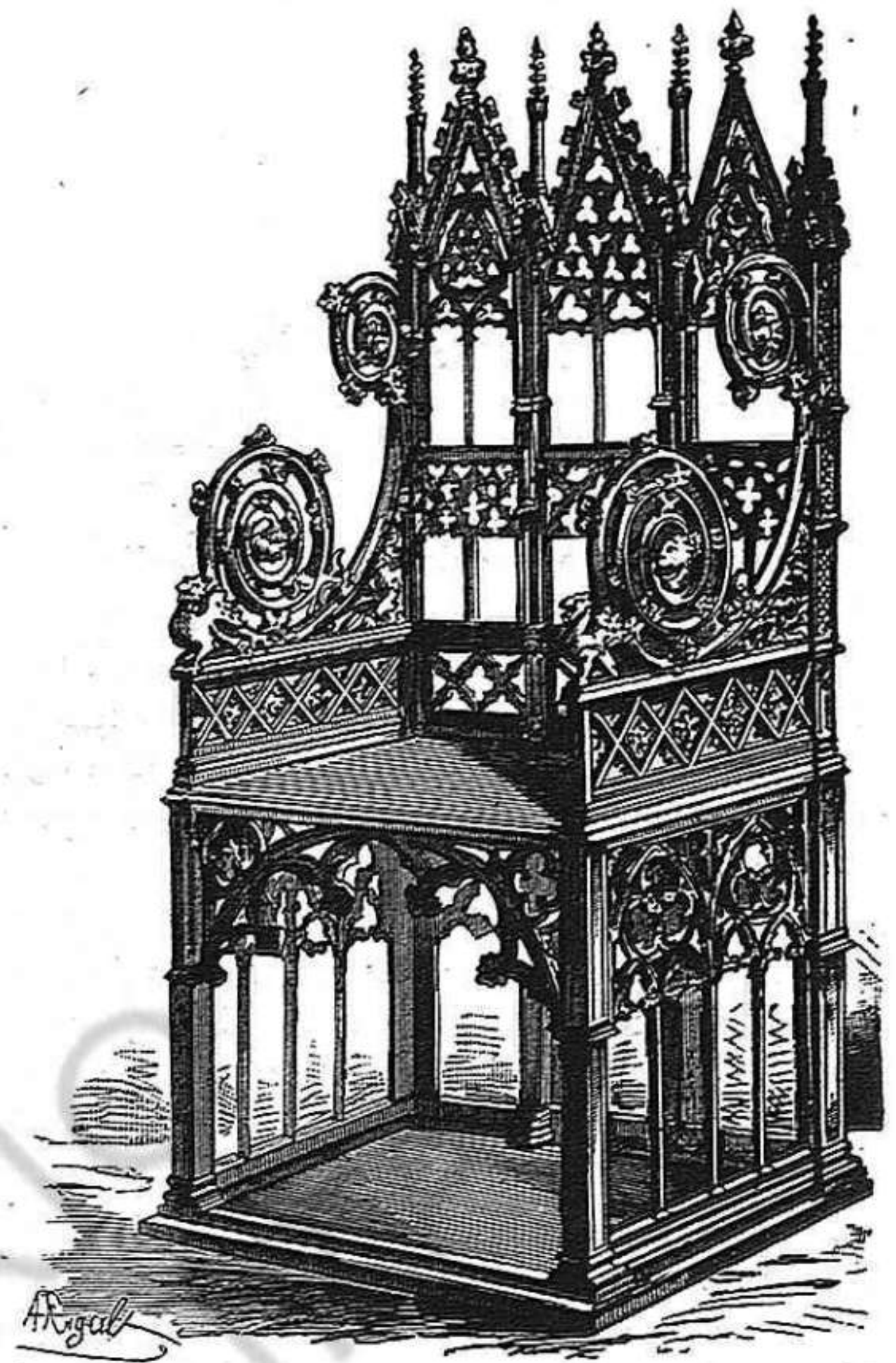
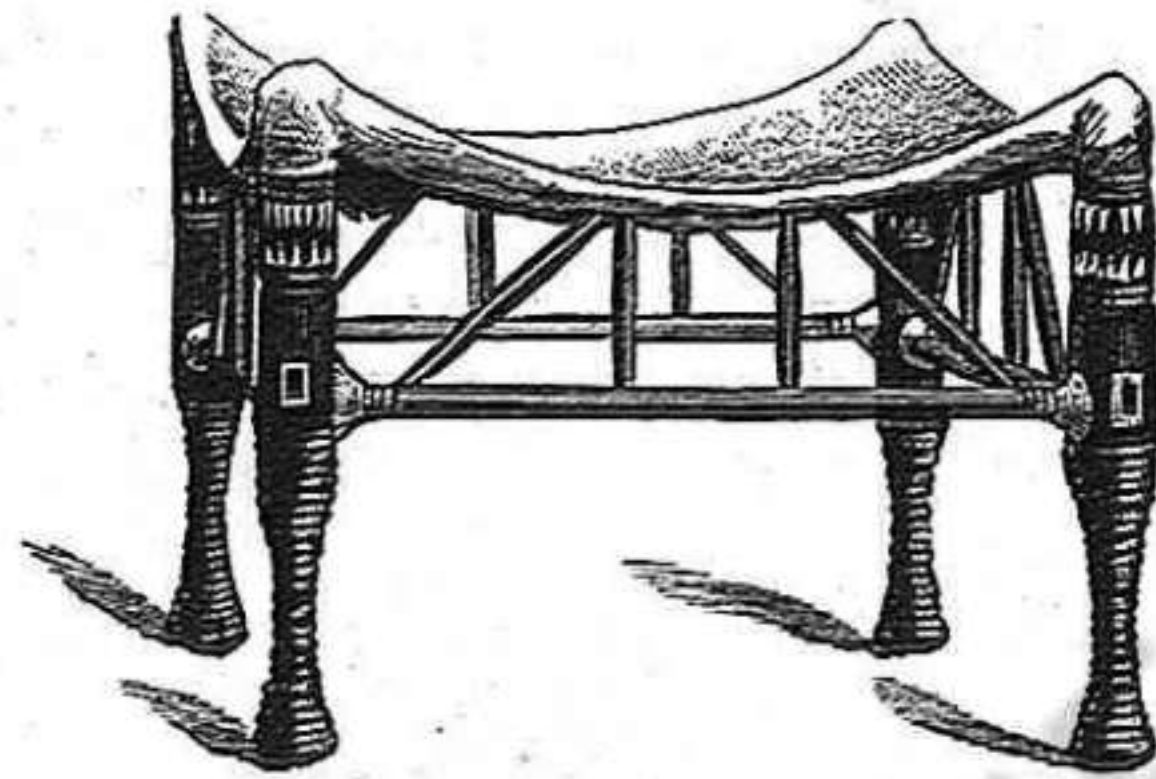
La costum exigeix desde remots temps que 'n vigilia del gran dia, es dir, qu' en la nit de Nadal 'l ápat nocturn veja espirar las discussions de familia y 's mira com á un home prudent y generós al primer qu' en tal nit corre á abraçar á son enemich y estampar en son front lo bés de pau y benhauransa.

La dona d' Urgell te reservat un paper important pera aquestos moments solemnes. Guardant la tradició del gall dels temps cavallereschs, encara que ab distinta cerimonia, en 'l ápat de la nit de Nadal es ella la que anuncia la bona nova, ella la que, al contrari de sos antecessoras las damas del castell de Piltzan, que 's presentavan á demanar juraments de guerra y de venjansa; apareix pera demanar la terminació dels odís, la reconciliació dels enemichs, 'l abraçada dels germans.

DECEMBRE

LO MES DE DESEMBRE — ALEGORIA PER J. LL. PELLICER

MOSTRA DELS GRABATS DE LA HABITACION

1. Tapis flamenc de l'adoració dels Reys en la Peal Palau de Madrit. — 2. Stamnos grech. — 3. Sitial egipci.
 4. Silló de plata daurada del Rey D. Martí, avuy trono en la Custòdia de la Catedral de Barcelona. — 5. Cornocopia. — 6. Plat de llosa pintada de Caffagiolo.
 7. Copas de crestell de Venècia. — 8. Interior de una casa Romana.

La dona d' Urgell en lo dinar de la Nit de Nadal es lo missatger de la caritat y de la concordia.

En lo mateix moment en que la familia va á asseures á la taula 's presenta la mestressa de la casa y dirigintse al espós, al pare, al fill ó al germá, segons qui s'ia la persona de qui 's tracta d'implorar lo perdó, li anuncia que hi ha un hoste que demana assistir al ápat de familia y li prega que 'l rebi en memoria del Salvador del mon, nat aquellá nit.

La dona va tot seguit á cercar al individuo de la familia enemistat ab son pare ó germá y portantlo de la má entra á la sala del festí, tenint lloch á las horas una d' aquellas escenas íntimas de familia que 's senten, pero que no s'esplican, que 's concebeixen, pero que no poden descriures.

En aquests solemnes dias la dona es també la que cuyda de que al clarejar lo dia de Nadal se posen piletas de blat, mollas de pá y verdures en los terrats de la casa pera que 'ls aucells pugan pendre part en l' alegría general participant de la festa. Ella es també qui aquell dia per sa propia má distribuix lo pá ó l' almoyna als pobres.

Sempre y en tot l' any es la dona l' encant de la familia; pero en aquests dias, en aquestas festas populars, se converteix en ángel cristiá del amor y de la pau.

III

He parlat de las cansons de Nadal, y sens dir alguna cosa mes d' aixó no se ha d' acabar aquesta lleugera ressenya de costums catalanas.

Cansó de Nadal ne diuhen los catalans á lo qu' en Castella es *villancico*, en Fransa *nóel* y *nouvé* en Provensa.

S' ha de confessar que la literatura popular catalana, tan rica y espléndida en cansons romancescas, históricas, d' amor y costums, ho es molt menys en cansons religioses y menys encara, dintre d' aquestas, en las *cansons de Nadal*. Al contrari, los provensals tenen en aquest género una admirable profusió.

Sens parlar dels *nouvé* tradicionals, d' aquells que pertanyen á la poesia popular y á aqueix gran poeta anónim y desconegut que se 'n diu poble, ab los de Nicolás Saboly se 'n fá un volum, un altre ab los de Francesch Aubert de Marsella, un altre ab los del abat Lambert, un altre ab los del nostre ilustre contemporani Joseph Ronmanille, y varis si 's reunissen en collecció los dels moderns felibres Mistral, Aubanel, Roumieux, Tavan, Bonaparte Wyse, Borelly, Boudin, Brunet, Adolf Dumas, Croustillat, Cannonge, etc.

La cansó de Nadal es á Provensa una de las mes frondoses branca de la poesia provensal, es tot un género en aquesta literatura y en aquest género tot un tresor.

Allí tothom coneix y tothom canta, sens que may s'ian oblidadas en los sopars fraternals de la nit de Nadal, las cansons verament admirables de Saboly, poeta del segle XVII, de tanta reputació y popularitat, que ha merescut estatuas á sa patria, y al poble provensal aqueix recort en una de sas més populars cansons:

Jamai mourrá,
toujours sará
¡Saboly, Saboly!
dins dou cents ans,
Ly gent voudran
¡Saboly, Saboly!

No hi ha res més dols ni més grat que sentir cantar en las voreras del Ródano, per grans masses de aldeans y obrers, com l' autor d'

aquestas rallas ho ha pogut sentir alguna vegada aqueixas tendras cansons de Nadal de Joseph Roumanille, tan plenas d' unció religiosa y característica senzillesa, com notables per son art, son enginy y sa mestría.

Res hi ha que més tendrament puga impressionar l' ánim com aqueixas grans vetlladas literarias de la nit de Nadal á Provensa, ahont no se sent més que cantar ó recitar, després de las cansons de Saboly y de Roumanille, las d' altres poetas eminents, com lo *Magnificat* y *La Anunciació* de Frederich Mistral; *La Bona nova* de Croustillat; *Las duas pastoras* d' Anselm Mathieu; *Los Ignocents* de Teodor Aubanel, y *Los trovadors en Betlém*, del ilustre príncep-poeta Guillerme Bonaparte-Wyse.

Al contrari de lo que passa á Provensa, lo género de las cansons de Nadal, realment inagotable pera la inspiració y la poesia, ha estat descuydat en la antiga y moderna Catalunya. La *Cansó de Nadal* no té aquí aqueix geni, aqueixa elevació, aqueixa escultural magnificencia que té en los demás géneros, tant sa brillant poesia tradicional, com sa inspirada poesia moderna.

No es que sas cansons d' aquesta classe, sas cansons de Nadal, estigan despossehidas de geni y de poesia en son fons y en sa forma, en aquesta sobre tot; pero abundan tant en semblants composicions los anacronismes, la familiaritat excesiva, las ideas xavacanas, los rasgos cómichs, y á vegadas massa lliures, que destrueixen per complert l' efecte d' aquestas obras, encara que 's recomanen, com es aixís, per sas imatjes pastorils, per son carácter alegre y per la bellísima melodia de son cant.

Basta pera convencers d' aixó donar una llegida rápida á las poesias catalanas d' aquest género que continúan los Srs. Milá y Briz en sas colleccions de cants populars.

No obstant no hi ha regla general que no tinga excepció.

Seduheix, per exemple, gracias á son colorit y senzillesa la cansó de *Los tres reys*, que mellor se podria titular *La estrella*, continuada en las *Cansons de la terra*, escullida collecció de cansons publicada per D. Francesch Pelay Briz:

La llum de l'estrella
Ja de lluny se veu;
Ni 'ls núvols la tapan
Ni 'l sol la escureix.
Pastors y sagalas
Veniu de Bethlem,
Veniu, corréu.
Pastors y sagalas,
Miréu quina estrella
Que brilla en lo cel.

Un altra composició notable en aquest género es aquella en que Joseph, dubtant de María, se despedeix d' ella pera sempre y pren son camí. La Mare de Deu, confosa y vergonyosa, segueix á son espós, pero sentintse cansada y manca d' aliments, se detura pera demanar á Joseph que li donga un fruyt d' una pomera vehina. Joseph li nega. L' arbre á las horas inclina sa soca y branca y deixa anar la desitjada poma de María. Devant d' aquest miracle Joseph cau de genolls y creu.

La Verge, vergonyoseta,
Va derrera 'l seu espós.
En sent á mitja costeta:
—Joseph, cansada estich jo.
—Senteuvos aquí, María,
Sota d' aquest pomeró.
—Joseph, havéume una poma.
—María, havéuvosla vos.
Las branquetas s' abaixaban
Per virtut del Salvador.
Ja se li agenolla als peus
Y li demana perdó.
—Ara sí que veig, María,
—Que porteu al Redemptor.

N' hi ha un altra de la que s' ha de fer especial menció, puig si está pobre y fins deplorablement escrita, obeheix en cambi á una idea original y bella. Lo poeta fa parlar á tots los aucells, desde l' áliga imperial fins á la humil cadenera, pera celebrar lo naixement de Jesús y cantar las glorias de María.

Acceptant la forma métrica d' aquesta poesia pera poder conservar lo cant, y prenent peu de sa idea creadora, l' autor d' aquestas ratllas ha escrit, en la llengua de sa infantesa, pera terminació d' aquest pobre article, la següent cansó:

CANSÓ DE NADAL

Cantava lo pardal:
—«Avuy nit de Nadal,
ne naixerá una estrella,
y ja may mes hi haurá
ni 'l mon may ne veurá
un altre de pus bella.»

Cantava 'l rossinyol:
—«No estrella sino sol
de llum enlluhernadora;
pels hòmens y ciutats,
pels segles, pels Estats,
llum endevinadora.»

Y l' oreneta diu:
—«Ne passaré jo 'l riu,
També la mar salada,
pels pobles aniré,
la nova 'ls portaré
Al rompre de l' albadá.»

Y l' ona rodolant
né diu, tot gemegant:
quan son camí termina:
—«Escoltáu bé tothom:
Lo Verbo s' ha fet hom,
la llibertat doctrina.»

Y l' ángel diu:—«Oh estel,
que enjoyas tot lo cel!
¡Oh fill sant de María!
¡los homens en la creu
veuran al fill de Deu
morir en l' agonía?»

Y diu la rosa:—«¡Oh sol,
per tú portaré dol
Mentres ne dur' ma vida!
no vull més color blanch
que de color de sanch
per tú aniré vestida.»

Y onadas y aucellets,
Floretas y angelets
ensempe ne diuhen ara:
—«¡Oh rassas, pobles, reys!
¡teni en vostras lleys
pena de mort encara?»

VÍCTOR BALAGUER.

LO MES DE DESEMBRE

Lor lo mes, pot ben dirse que se inclou en las festas de Nadal: Baix tots punts de vista te la diada de Nadal una importancia singular; considerantla com á terme de l' any es costum arreglar contes é hi ha molta gent que 'n paga y naturalment altre tant que 'n cobra. Dés lo escomensament del mes una gran part de pobres, infelissos se preparan á demanar ab las clássicas *décimas* lo que 'ls manca pera celebrar la gran festivitá; venen las firas y tothom qui mes qui menys espera tal ocasió pera comprar lo que necessita ó lo que no l' hi fá cap falta. Se cambian presents mútuament uns y altres, la preocupació es general y ben extraordinariament desgraciat ha d' esser, lo qui en tal ocasió del any no manifesta la seva satisfacció y contentament, mes que sols siga pera dos dias.

Pera los reduhits en nombre, los qui durant lo trascurs anyal poden satisfer no sols los plahers que s' enllasan ab las necessitats de la vida sino que adojo poden abeurarse en la font de totas las satisfaccions materials, per superfluas que seguian, las festas de Nadal no tenen gran cosa de particular: mes, per los qui vi-

huen quasi privats de lo necessari, ab penas, vivint, lligats en estreta economia que (son per forsa ó per vici) la majoria en lo nostre poble, Nadal significa un dia apart de tots los restants.

Durant uns quants dias se pot assegurar que tothom menja gall hi ha que s' estira fins á Cap d'any ab sabias combinacions de arrós y á voltes de fideus per estrany que sembla. Per fi, per 24 horas lo bacallá está desterrat de totas las cuynas y los que 'l venen podrian ferne d' aixó dias de festa oficial y tancar las botigas.

Los preparatius pera tal *disbauxa*, donan un aspecte especial á la nostra ciutat y una animació extraordinaria en tots sentits. Per un moment desapareix (fins á cert punt) lo método, lo ordre regular y económic de tot l' any, produhintse una mena de reacció, inevitable sempre, anant de un á altre extrem; habenthi casa ahont se apilan provisions que en molts dias no 's consumiran.

No hi há que dir que la gatsara de la gent petita es forta, si sa alegría y goig son complets, ab las casetas pera 'l *pesebre*, las décimas y sobre tot ab l' arribada y durant lo efímero allotjament de la víctima propiciatoria; lo gall, mort asfixiat avans que lo ganivet lo toqui ab las nous que l' hi entofonan pera engreixarlo. ¿Y la operació del farciment? que no basta ja ab altres viandas, tenir gall; es indispensable farcirlo: qui no pot mes, ab castanyas: jo hi coneix qui arribat á omplir de musclos. Pera tal festa, lo consum de lleminaduras es un deber una obligació: turrons dels fins, de ca'n Llibre ó de ca'n Massana, de Gijona, que se 'n podriau dir d' escaleta, ó be las características tauletas de Agramunt.

Y ab aixó, las neulas; esmicolantse al agafarlas, exercici práctic ab que los pares acostuman als petits á las ilusions de la vida; grans paperinas que no contenen pes, susceptibles sols d' esser servidas en dinars com los de Nadal.

Ab tot lo esmentat, un petricó de ví ranci, y ab anar á veure los *Pastorets*, passa qualsevol ciutadà un Nadal complet á la nostra terra.

En altres parts la commemoració del naixement de Jesus, se celebra principalment á la nit, á Espanya mateix succeheix; en Castilla ab lo sopar de besugo y sopas de llet d' atmetllas ó en lo estranger es general guarnir los arbres de *Nadal* pera la canalla, com ho era en Catalunya anys enrera fer *ca... lo tió*. La missa dita del gall que 's transforma en motiu de burgit y tiberi ha acabat se pot dir ab la festivitat nocturna en la nostra terra. En unas y altres, es costum reunir-se las familias; *que cada ovella vagi á son corral* pera oblidar si possible es las enguniosas lluytas de la vida, per un moment, reconfortantse prop de aquells que cambian ab afecció y estima; la estima y afecció que un 'ls hi porta. Per aixó los que 's troban lluny de la patria, de la familia y dels amichs, per acostumats que estiguin á totas las contingencias de la vida nómada y errant á que los sotmet sos treballs y ocupacions, vehuen, arribat tal temps de l' any, son aislament y sa tristesa aumentats al contemplar com á sos voltants, tothom proba, per uns dias al menys, que hi ha necessitat d' expansió, de sinceritat y de amor. Despues, tothom tornarà, cadascú á la seva sinia, á seguir en la batalla de la vida, caigui qui caurà.

Be 'se podrian aprofitar las festas de Nadal pera extenders en llargas y serias reflexions sobre la estreta relació que existeix entre las alegrias del home y lo menjar, pero fora tasca massa forta, y no se 'n necessitan pera posar de relleu la importancia de las festas de Nadal, que en tot cas sempre la tindriam per ser las

darreras del any y pera mi especialment, representan lo terme del meu encarrech, que 'm ha proporcionat la honrosa satisfacció de col·laborar en LA IL·LUSTRACIÓ de la terra.

Felissas festas y tota mena de prosperitats á sos lectors! y any nou *vida nova*.

J. LL. PELLICER.

Desembre, Paris, 82.

LA PRESA DE SANTA CLARA

Á CARLES SANPONS, MON EXCELENT AMICH (1)

I

¿Voleu escoltar la gesta del valent Villarroel en aquell jorn de tempesta qu' á la patria enviá 'l cel? Ascolteula de mos llabis y al mon aneula contant per recordansa dels avis y exemple dels que vindrán. Barcelona agarrotada entre un mar de combatents, sembla una nau esberlada que lluyta ab los quatre vents. Res defalleix lo coratje de sos ardits defensors, re hi pót la fam ni 'l carnatge ni 'ls plans d' enemichs traydors. Ni la peste qu' á tothora va ataxonant sos carners, ni la ingratitude que plora del arxi-duch Carles ters. Plegades Castilla y Fransa ha juntat, si no l' amcr, l' ardenta set de venjansa que s' esbrava de son cor. Potser de sa gloria inmensa en Lluís al recordars' vingué á entenebrar sa pensa lo recort de Panisars. Y per rendí á Barcelona qu' encar al jou no s' ajup y ab l' enemich s' abrahona y en lo mitj del front l' escup, les dos coronas unides l' hi envian sos batallons redoblant ses embestides fins al peu dels bastions Y en Berwick que lluny veu l' hora d' aixafarla entre sos peus, mata l' enuig que 'l devora disposant enginys y arreus. Y entre un diluvi de bales qu' arreu va escampant la mort, com si allí extengués les ales l' ángel exterminador, va atantsans' la turba folla d' homeyers, més que soldats, al olor de la degolla sentintse ja embriagats. Tot al llarch de la muralla ja 'ls espera nostra gent, y entre nubols de metralla s' hi llensan un contra cent. Lo baluart de Santa Clara, sos murallons quartejats, encara á en Berwick fa cara cremant per quatre costats. Y entre mitj de fum y flames rebatentshi com á llops, les franceses oriñames reten encara cent cops. Los canons de fort bramulan, s' ou lo toch del sometent, ¡mes ay! que 'ls nostres reculan tot cayent de cent en cent. Ja la muralla coronan los francesos regiments; tots allí sa sang condonan que 's va vessant á torrents. ¿Qui detindrà l' embranzida del torb que vé rebramant? l' host d' en Berwick malehida ja en la vila 's va endinzant. Mes no: Encara per vensuda no 't dongas al invassor, que corre per darte ajuda d' entre tos fills lo millor.

(1) Pes excés de original, feya alguns números que teniam de retirar aquesta poesia que dedicarem al que fou Director-Propietari de aquesta revista. La desgracia ha volgut que nostre amich no pogués véurela publicada, coincidint la seva mort ab l' aparició de aquest número.

Encés de rabia tremola y dalt son poltro fidel no corre, sino que vola lo valent Villarroel. Y altra volta al seu darrera van los desfets regiments, l' arrabal y la ribera y 'ls gremis y 'ls estaments. Y com furiosa riuhada que rebramant corre al mar, en una inmensa abressada los dos camps se van juntar Arreu queya plom y ferro y al embat dels combatents sotraquejavas la terra tremint en sos fonaments. Per totes bandes se veyá lluytá en Villarroel ardit, sa espasa com massa queya responent á son esprit. Devant de la coronela sos passos foren contats, en esgarrifosa estela de cadavres massacrats. Terrible fou l' embestida, mes los soldats d' en Berwick á cents y cents dant sa vida feren cara al enemich Noves tropes enviades venian son lloch á omplir com mar d' inmensas onades qu' anés allí á refluhir. Villarroel encés d' ira mana parar lo combat y tota l' host se retira contenint del oyd l' esclat. Y desbordant son coratje exclama Villarroel, com si tant sagnant ultratje l' hi hagués fet lo mateix cel, aixís encarantshi crida: —No 'm donch encár per vensut per jugar-me ab tu la vida, rey en Felip mal nascut; mentres me quede á les venes un doll de sang, ha de ser pera lliurar de cadenes ma patria, rey homeyer. Ja 'm pots abocar de Fransa la mar de tos regiments, dessobre d' ells en venjansa passaré ab totes més gentes.— Aixís digué y desseguida va esperoná son caball que va atíá á tota brida dret al Concell carré avall.

II

Torrents de sang no hi valgueren per salvar á Santa Clara, hont oneja ja 'l penó dels enemichs de la patria. Més que no pas un baluart, un munt de runes fumantes va conquistar pe 'n Felip l' host traydora de la Fransa. Ningú allí va escatimar la sang qu' á torrents llansavas mes á la fi rendí 'l nombre lo que no pogué 'l coratje. Per xo la vintiquatrena veyent lo perill qu' amaga l' enemich tenint á dins de les mateixes muralles, per' tentá un esforç suprem una crida ha disposada. Y 'l pregoner de la Junta arreu per carrers y places va cridant joves y vells ciutadans de tots llinatjes, los nobles y 'ls menestrals y fins los clergues y frares, á tots los que en lo cor senten l' afront que plora la patria, á tots ordena la Junta que acudeixen á les armes tan bon punt dalt de la Seu fasse senyal l' Honorata. No fou pas pera ningú feta la crida debades que tantost la veu del bronzo deixá sentirse, en les cases sols quedaren nins y fembres, de serho sentint recansa en aquell jorn malestruch de vida ó mort per la patria.

LA MITJDIADA — DIBUIX DE J. PAHISSA

Per tot arreu formiguejan
ciutadans que mal amagan
l'ira que bull en sos cors
y en foch per sos ulls esclata.
Mirau mirau quins soldats
Barcelona agonisanta
ha juntat pera rendir
l'host del net del rey de Fransa:
cares de nin hont just
hi negreja pel de barba;
jayos qu' al pés de sos anys
senten minvar lo coratje,
de la heróica coronela
les companyies delmades
dihent ben clar si fa temps
que ab la fam y 'l foch se baten,
y freres que fins avuy
entre ses mans no aixecaren
mes qu' al Deu qu' ara n' invocan
dins de la forma sagrada.
Tant bon punt tocá mitj dia
Villarroel arrivava,
cavaller en son cavall
y al ayre lluhint sa espasa
com gabell de llamps forjats
per lo Deu de les venjances.
Aixís qu' aprop lo vejé
aquell mar d' ones humanes,
com un sol cor va extremirse
l'espay ab crits aixordantne
com l'udol qu' ans d' embestir
llensa la fera salvatge.
En Rafel de Casanova
vestit ab roja gramalla
y entre ses mans tremolant
lo penó de Santa Eularia,
surt á rebre al general
y al costat se l'hi posava.
Quan foren devant de tots
Villarroel aixís parla:

—Fills de la patria qu' en perill os crida
si es eixa l' hora de véurela envilida
com ávol fembra als peus del vencedor,
aneu á dir ben prompte á eixa odiada
rassa de llops, de sang assedegada
que flayra ja 'l festi de vostra mort.

Veniu ab mi y la via de la gloria
jo os signaré; captiva la victoria
durem darrera nostre á rossegons;
de Santa Clara allá en la mitja lluna
guayteu com nos somriu ja la fortuna
que anuncia ja la veu de sos canons.

De sos fills tot ho espera Barcelona;
que vinga á nostre camp, enhorabona
la mort á fer sa tria, res hi fa;
si es nostra sang lo preu de la venjansa
qu' hem de pendrer avuy de l'host de Fransa
que corre nostra sang; á punt está.

Guayteu al ayre desplegars' joyosa
de la patria l' ensenya gloriosa
frisosa com vosaltres de partir;
pera salvar la patria deshonrada
la gran hora dels héroes ja ha arribada:
¡Apa companys, á vencer ó á morir!—

Ja no hi hagué aturador
al sentir aytals paraules
per' quell esbart de valents
qu' á la lluyta se llansaren.
Los de din.re 'l baluart
massa y prou que 'ls esperavan
y 'ls daren la benvinguda
sos canons plens de metralla.
Mes res hi fa, sempre amunt
los nostres van avansantne
encar que vājen cayent
á dotzenes los cadavres,
fins que posan ja sos peus
dins mateix de Santa Clara.
¡Llamp de Deu! quina embestida,
mes quin aguantar los altres,
quin ferir, quin colpejar,
quin correr la sang humana
y quin roncar los canons
ab sos rebrams espantables!
Y explotan los polvorins,
y s' esfondran les muralles,
y corre á amagar-se 'l sol
darrera les nubolades
de fum negre y atapit
qu' asfixia als que batallan.
—Ara es l' hora!—Villarroel

á totes parts va cridantne,—
de xalarse ab lo carneig
qu' esperavan fe ab nosaltres;
amunt, que 'ls llops d' en Berwick
van á escapá 'ns ans de gayre
si en passarlos no 'ns dem pressa
al fil de nostres espases—
Y aqueixa fou la senyal
de rematá 'ls que quedavan,
d' ofegar dintre del cor
quan no fos odi y venjansa
per los soldats d' en Berwick
qu' allí á centenars finavan.
Y mentre aixordia 'ls espays
lo crit de «Visca la patria!» (1)
«Muyra 'l francés!» altre cop
torna á onejá á Santa Clara
la bandera de la terra
joyosa al espay llensantse,
y embolcallada ab los últims
fumerols de la batalla
que van besant los seus plechs
com nubolada sagrada
d' encens, fins allí pujant
com en l' altar de la patria.

RAMON E. BASSEGODA.

LO DR. D. JOAN GINÉ Y PARTAGÁS

UNA biografia, tal com s' acostuma á es-
criure aquesta mena de treballs, está
molt lluny d' esser lo que ara 'ns hem propo-
sat fer; lo Dr. Giné, no necessita pera que 'l co-
negan degudamente que 's publiqui aquí una
llarga filera de datos biográfichs, que molts
cops no serveixen sino pera convencer al lector
de la conveniencia de passarlos per alt y girar
full cercant cosa de més amenitat; per una altra
banda moltes coses que podriam dir en aquest
insignificant article s' han dit ja més d' una ve-
gada y no cal pas repetirles; d' aquí ve que la
tasca ja se 'ns escursa un bon xich.

Qui conega com nosaltres punt per punt tot
l'espés teixit de treball y de constancia que
forma la vida del Dr. Giné, trovará per cert ben
justificat que 'l retreguém sovint com á exem-
ple digne d' imitarse pe 'ls que aspiren á fer en
lo mon científich un brillant paper. En efecte:
lo Dr. Giné no coneix lo repós; difícilment po-
dria trovarse un altre home qu' en quant á ac-
tividat y afany de saber pogués posarse al de-
vant d' ell. Aquesta condició del distingit ca-
tedrátich de la nostra facultat de Medicina,
ajudada d' un talent poch comú, ha fet d' ell
una de les més importants personalitats científiques
ab que compta la nostra terra; de l' una
y de l' altra qualitat fora fácil trovarnhí parell,
pero d' homes que les possehescan abdues tan
admirablement ajuntades es ben difícil citar-ne
gaires. Ell se complau molts cops en referir
quelcom de la seva vida á sos deixebles ab la
pretensió de ferlos hi entendre que poden arri-
bar treballant com ell allá hont ell ha arribat
ab son esforç y «á pesar de la poquetat del seu
talent,» cosa aquesta última que, si 'l diria es-
cau bé al qui parla de sí mateix, no pot créure-
la ningú dels que han conegut y tractat poch ó
molt al il·lustrat professor.

Lo Dr. Giné deya un dia estant entre alguns
de sos deixebles qu' ell era científicament par-
lant fill d' ell mateix, y ningú podria ab tanta
rauhó dirho; certament ell després d' haver re-
but de sos mestres tot lo caudal de coneixements
que podian llegarli, ha hagut d' anársen des-
fent de mica en mica ab l' estudi dels més
eminentes autors y ab los fruyts de sa propia ex-
periencia, de tal manera qu' en les idees que

(1) Molt acertadament fa constar lo senyor Bofarull en sa «Histo-
ria de Catalunya,» que 'ls barcelonins al recobrar lo baluart de Santa
Clara aclamaren tan sols á Catalunya, no recordantse per res del
egoista príncep que tan noblement los havia abandonat en sa des-
gracia.—N. del A.

han anat covant en lo cervell del Dr. Giné, s' hi
podria veure retratada no solament dues dis-
tintes personalitats científiques, sino més aviat
tota una generació d' homes de ciencia, de la
que 'n fora arrel un grapat de mestres nuyts
en velles doctrines, y que tindria per darrer
brot un professor tan revolucionari, tan entu-
ssiasta de les modernes escoles, tan poch reve-
rent pera les rancies idees que van alimentarlo
durant los primers temps de sa vida científica,
qu' en bona fé no 'l coneixerian per fill y li gi-
rarian l' esquena 'ls mateixos que 'l van acom-
panyar en los primer passos de sa brillant
carrera.

Es bonich, verament bonich, escoltar dels
llabis del Dr. Giné la descripció del caracter
que tenian las distintes generacions científiques
de les qu' ell ne cita com á representants á son
avi, metje enmotllat en tot á l' antigá é intransi-
gent partidari de l' escola médica que dominá
en sos bons temps, y á son pare, educat en los
principis d' una época de tranzició y tolerant
fins á cert punt ab les idees que anavan bro-
llant y havian d' ésser la base d' una nova doc-
trina. Y ell se complau en referirho pera pon-
derar l' inmensa distancia que 'ns separa á
nosaltres dels homes d' aquells temps, pera be-
nehir la lley del progrés que necessariament
regeix á l' humanitat y pera encoratjar al jo-
vent estudiós á que segueisca sempre avant, tot
fentli avinent l' eterna lluyta qu' ell ha hagut
de sostenir á tot' hora ab ell mateix pera no
deixarse fermar ab los lligams de la rutina y
caminar sempre avant per noves vies cap á la
veritat, qu' es l' objecte formal de la nostra in-
teligencia.

Lo doctor Giné havia eixit de Barcelona ab
lo títol de llicenciat en medicina y cirugia des-
prés d' haber cursat molt aprofitadament totas
las assignaturas d' aquesta carrera en l' escola
de nostra ciutat, ahont era nat l' any 1836;
exercí sa professió durant tres anys en una vila
del Camp de Tarragona, y allí pot dirse qu' es-
tudiá de cap y de nou totas las materias que
forman la gran ciencia médica, en las que co-
negué ab greu desconsol, que lluny d' estarne
prou al corrent n' estava al contrari retrassat
fins al punt de que necessitava treballar no poch
pera posarse al nivell que reclamavan los aven-
sos científichs de que ell fins á las horas no ha-
bia tingut la mes petita noticia. No s' extranyará
d' aixó ningú que conega 'l moviment científich
del present segle y 'l menyspreu incomprensi-
ble ab que 'l miravan uns quants professors
rancis aferrats á certes idees antiquades que no
tenian echo fora del círcol estret en que ells se
bellugavan. Reconstituí lo novell metje ab los
fruyts de sos continuats estudis y sentint cada
dia ab més intensitat una insaciable set de sa-
ber, retorná á Barcelona, ahont després de do-
narse á coneixer ventatjosament y de posar l'
alarma entre alguns de sos antichs mestres, que
miravan ab mal ull l' entremaliadura de son
incansable y revolucionari deixeble, obtingué
per oposició una plassa d' ajudant d' anatomia
vacant en aquesta facultat, plassa que renunciá
ben prompte, puig guanyá per oposició també
'l títol de catedrátich *supernumerari* (1) de la fa-
cultat de Medicina de Santiago, desde ahont fou
trasladat als pochos dias á una plassa igual en la
de Barcelona (any 1865). Al cap de quatre anys
fou nombrat catedrátich *numerari*, y als sis
anys més li fou donada la categoría d' ascens.

Lo que podriam dir del doctor Giné respecte
á son zel com á professor de l' Escola de Medi-
cina, com á autor de gran número d' obres de
reconeguda importancia, com á home d' em-

(1) Era el medi que la lley donava en aquell temps per ingressá en
lo professorat.

SOSTRE DEL SALÓ DE DESCANS DEL GRAN TEATRE DEL LICEO DE ISABEL II — COMPOSICIÓ DE JOSEPH MIRAVENT Y GATELL

JOSEPH MIRABENT Y GATELL

VISTA DE GETAFE — DISUÏX DE AMAT

pero no per aixó hem de desconèixer que les èpoques que 'ns han precedit no han deixat de tenir la seva. Lo problema que dehuen resoldre los poetes moderns no es altre que 'l de desentranyar de nostre manera de ser tot lo que sia verament poètic i saber encertar la forma apropiada pera que de tal manera apareixi als ulls dels altres. Aquest problema no es sols lo que presenta la poesia sino que també 'l presentan les altres manifestacions del art, especialment la pintura, la escultura y l'arquitectura. Les dues primeres han fet ja alguna cosa en lo sentit indicat pero no han resolt encara 'l problema.

Deixant apart aquestes qüestions anem a nostre objecte que no es altre que dir alguna cosa de *La Orientada*, poema qu' en versos catalans ha publicat lo Mestre en Gay Saber D. Francesch Pelay Briz, y que no ha de ser desconegut de nostres lectors ja que en aqueixa mateixa revista va publicarse un bellíssim fragment del mateix.

Es difícil que en poques paraules se puga donar compte del argument del poema pero habem de intentarho encara que nostre treball resulte incomplet.

Corbrau, patje del infortunat Roger de Flor a qui 'l grech donaren traïdora mort, está sedent de venjansa per tan infame felonía. En una terrible matansa que tingué lloch en Andrinopol es recullit y amagat Corbrau per lo jueu Marbreck que practica la màgica y las arts del sortilegi. Gircó matador de Roger se presenta a casa del jueu ab una espasa ensangantada demanantli que en virtut de son poder 'l hi diga a qui puga pertanyer aquella sang y, evocat per l'hebreu, apareix l'espectre de Roger, després de lo qual anuncia a Corbrau qu' aquella espasa 'l hi causarà la mort. Gircó se retira y en ell ha reconegut Marbreck a aquell home miserable que va deshonrar a sa hermosa filla y sentint desitjos de venjansa se decideix a servir-se de Corbrau com a instrument de la mateixa, decidintlo a que vaje en busca de l'espasa de Roger, que en vá procurar ocultar Gircó. Mentrestant y reunits en concell los capithossos de la expedició han acordat enviar a deu dels seus pera que vagen a desafiar al degradat emperador bisantí. Lo cant ters, que es un dels millors del poema, está destinat a cantar la bellíssima tradició d' Herodías, la qual s' encontra ab Corbrau qu' anava en busca de la cobejada espasa y que 's trova en lo lloch senyalat per aquella fada, la qual acaba predestinant al jovencel que la venjansa que procura satisfer lo privará de ser felís. Aquesta fatal profecia no logra fer desistir a Corbrau que 's prepara pera portar endavant los seus plans, mes avans d' emprendre son camí, va en busca de Trena d' or, hermosíssima donzella a qui 'l jove estima ab deliri y de la qual es també correspost. La entrevista del dos, dolcíssima escena d' amor, s' acaba d' una manera inesperada ja que Corbrau habent reparat qu' Aptalanit, esclava de la seva enamorada, brunyia entre altres joyells, un anell qu' havia pertenescut a Roger, y que res té de estrany que anés a parar a las sevas mans, puig Trena d' or, sens qu' ho sabs Corbrau, era filla de Gircó, lo jovencel sent que la mes terrible sospita destrossa lo seu cor. Los grechs arriban precipitadament al campament, ahont se trova la tenda de Trena d' or, y Corbrau sols se decideix a fugir guiat per Aptalanit, quan aquesta fidel esclava 'l hi promet estimar lo secret que martirisa son ànima.

Los catalans se preparan a donar la batalla a sos enemichs y 's presenta Marbreck a la ten-

da de Corbrau al qual acompanya a las immediacions del camp alá pera ferli coneixer a Gircó, lo matador de Roger y a Mahabont, príncep javés y ab qui Gircó ha promés la seva filla. Los catalans han conseguit lo triomf en la batalla y en ella Corbrau portá a cap prodigis de valor por lo qual y a sollicitud seva se 'l hi entrega a Aptalanit qu' havia caigut presonera en lo combat. Aquesta instat per Corbrau fa a aquest la revelació de que Gircó, pare de Trena d' or es l' homeyer de Roger de Flor. Decidit lo casament de Trena d' or ab Mahabont, la enamorada donzella, cau esglayada en brassos d' Aptalanit, a qui segurament haura tornat la llibertat Corbrau, y, revinguda per concell de sa esclava acordan la fugida en busca de Corbrau.

Aquest se trova a montanya distrahent sa anyoransa en companyia de Marbreck quan entreveu a las duas donas qu' anaban en su busca y allavors te la escena d' amor mes sentimental que puga demanarse. Pero perseguides Trena d' or y la esclava per Mahabont pero es aquest vensut per Corbrau ab tot lo qual no pot evitar que sa enamorada sia robada per dos alans que estavan al aguayt. Allavors Trena d' or cau gravement malalta en lo campament dels grech y en ells es cuydada per Marbreck. Entre tant Aptalanit es condemnada a mort per traydora y fugitiva. Se empenya a la batalla entre l' exèrcit alá y 'ls almogavars vencent aquets gracias a la valentia de Corbrau, pero compra la victoria al preu de sa felicitat jr que 'l hi costa la vida de Trena d' or. Lo cant XIII constitueix l' epílech del poema. Corbrau s' ha retirat a una ermita de la montanya de Montserrat buscant en la penitencia y en les mes severes disciplinas l' olvit de sos mals. Allí lo trovan per casualitat Muntaner ab dos companys, no servant de totes ses proeses altre recort que l' espasa de Roger ab lo qual portá a cap sa venjansa pero ab la que tambe va fer la seva propia desgracia. Acaba 'l poema ab l' aparició d' Herodías que recorda al penitent la profecia que en altre temps 'l hi va fer.

Tal es l'argument del poema sobre 'l qual emeterem la nostra opinió en lo próxim número.

M. SALA CASANY.

FAUST Y ROMEO Y JULIETA

ESTUDI ANALÍTICH COMPARATIU

(Continuació)

Passem al segon acte.

Aquest ja es Gounod pur: ab la lluna que com llàntia funerària ilumina al mon ab sa claror blanca y trista; ab las mil pintadas flors companyeras inseparables de la imaginació de Gounod; ab l' aygua que per sentir las suaves notas del cor de Romeo para son curs y quieta resta silenciosa. Fins l' oreig que altres nits joguinejava ab los rossos bucles de Julieta, avuy resta de guardia en los frondosos arbres que environan lo rich palau de Capuleto. Tot es calma; tot respira amor.

Aquest acte, amichs consocis, es molt millor, es molt més inspirat que 'l tercer del *Faust*.

Comensa fent la corda una melodia tota plena de tendresa, d' acorts vaporosos y tot junt los envolta finíssima gassa de tendresa infantil.

Escolteu la tendríssima romansa de Romeo, qual música sols la pot haber consabut qui haja estimat ab deliri. Sembla que digui a las estrelles que aixís com Julieta sols sab plorar per la impossibilitat de sostenir lo foch ardent que en un rato Amor va encendre, ell sospira y plora per son cor, que no pot viure sens sentir-se per son front l' oreig de sa cabellera; sens mirar lo blau de cel de sos ulls; sens sentir lo timbre candenciós de sa veu, que sembla arrancada del psalteri de la vida, pulsat delicadament per l' amor; que no pot viure sens contemplar sa angélica figura, creada en un rato d' éxtasis de verge, verdadera imatge de un somni d' àngels. Y tot aixó ho fa Gounod tenint lo tipo de la protagonista grabat en son pensament; operant, ó més ben dit,

essent Gounod molt coneixedor d' aquesta corrent misteriosa que sols crea l' art; d' aquesta forsa centripeta que atrau l' objecte al punt ahont radica ella, Gounod acompanya com per la mà el espectador; obrintli en alas del geni que l' atrau un espay sense limits, fentlo gosar en un mar de ilusions sense platjas de realitat.

¡Ah! amichs consocis: més de cent vegades he estat a punt de tirar lluny de mí las quartillas y la ploma, y ara ab més motiu que avans, puig sento bullí en mon cap las ideas que la lectura de aquesta página immortal m' ha fet naixe; recito la lletra y al mateix temps voldria tenir tot lo cos d' orquesta per sentir las bellíssimas modulacions de que Gounod tant ne fa gala; voldria no tenir cor, puig aixís no ploraria ab Julieta, que estant al balcó y dihent *addio* a ne 'l seu Romeo, la lluna plateja duas llágrimas candentes que cauhen per evaporarse en son pit. Y quan tot aixó sento, y quan tantas cosas voldria y tot se queda en desitj tan sols, renego de ma palpable insuficiencia, renego del meu orgull que m' ha fet ficá en assumptos massa grans, en empresas colosals per las pocas foras ab que conto, y trencaria la ploma, ja que per res me val, si no sé explicar lo que per mí passa.

Dispenseume, amichs consocis, si per un instant vos he parlat de mí, deixant de ferho de Romeo y Julieta.

Y aixís, en duo, com vos deya, acaba l' acte segon sentint lo suau arrullament d' aquell parell de tórtolas enamoradas.

Y passem al tercer.

Aquest está dividit en dos quadros: lo primer passa la escena dins la ermita de fra Llorens, prenenthi part aquest, Julieta y Romeo.

Gounod se pot ben dir que quan retrata personatjes hi posa fins los més petits detalls psicológichs, de tal manera, que qui no sent al instant simpatias per la pobre Margarida del *Faust*, quan la orquesta fa aquells pochos compassos que precedeixen a la sortida de aquella en l' acte segon? ¿Qui no veu a la noya tendre y delicada, a la noya modesta y senzilla com la flayrosa violeta, pura com la rosada que la nit posa en las flors de son jardí, quan Gounod fa anuncihi la sortida de la mateixa Margarida en l' acte tercer; aquells inspirats compassos que preparan, diguemho aixís, la bellíssima cansó del *Re di Thulé*? Donchs lo mateix passa ab la introducció del acte que vos he dit.

Comensa la orquesta pianíssim fent un verdader «pas» que 'n diuhen los organistas, ple de inspiració, rubler de ciencia, abundant en modulacions bonicas, empedrat de magníficas imitacions, tenint sempre suspensa l' atenció del espectador fins que ab inginyosa forma y ab elegancia acaba aquest modelo de fugas. En aquest treball hi pinta Gounod ab quatre vigorosos tochs, la figura de fra Llorens, personatge religiós, de cor noble, bondados de carácter, de bons y elevats sentiments; coneixedor de la doctrina de Jesu-Christ y fael intérprete de sas ideas. En Deu creu: a Ell tot ho confia y d' Ell tot ho espera.

¿Tindrà alguna cosa extranya que Gounod, tant en lo *Faust* com en *Romeo* nos fassi sentir l' orga tal com ho feyan Lefebure-Wely, Lemmens, Liesse, Bocly y altres sabís organistas? No, y méns si recordém que en sa joventut fou mestre y organista de las Missions Católicas. Pero.... torném al assumpto principal, ja que tindria feyna tallada si m' ocupés de l' orga y 'ls organistas, robant lo temps que tant necessito per acabar la idea que al principi vos he exposat.

Escoltéu a fra Llorens quan tenint los dos joves agnollats a sos peus y ab las mans entrellassadas alsa mística plegaria plena de sabor religiós, rubleria de misticisme: es son cant, no hi ha cap dubte, la fael expressió de una conciencia sense remordiments, es la veu de un' ànima cristiana. Y alternant ab lo magestuós cant del ministre del Altíssim, responen los esposos, animats de las mateixas ideas y tenint la vista a un mateix punt, al unísono dihent: *Signor noi prometiam a tue leggi obbedir*. Y com si la obediencia dels dos joves dongués nova vida al religiós, entona aquest en compás major y l' acompanyament arpejiant, una melodia valenta decidida, inspirada, dihent:

Seconda la lor brama onesta
fa che l' unione a cui s' appresta
sempre sia ci pace e d' amor.

Y segueix lo *tercetto* sempre ab interés marcadíssim, emportantsen sempre los aplausos del auditori.

No 's pot per méns: no he vist escena més magistralment escrita ni que fos tan conmovedora com aquesta. Lo cant dels esposos es un verdader cant epitalámich, ple de tendresa y expressió y la melodia que fa sentir fra Llorens es un preciós himne de *Benedictus*. La part de conjunt está escrita ab tanta claretat y concebuda ab tanta maestría que per l' oído ressonan molt clarament lo cant dels tres, expressió fael de sos nobles sentiments.

En fi: es un *tercetto* que ab dificultat trobará duo.

Lo quadro segon representa una plassa de Verona, en la que hi té lloch una de las escenas que més s' admira

lo gran talent de Gounod. Mes.... no anticipém los fets que ja 'ls tocarà 'l torn quan hora sia.

Comensa 'l segon quadro ab una cansoneta de soprano plena de delicadesa y gracia, cansó que dona motiu pera que 's desarrolli l' escena dels *desafios*.

Stéfano, després que ha cantat la cansó de la «tortorella», es sorprés per Teobaldo, Gregori y altres, tots amichs de París y partidaris de Capuleto, que l' obligan á cantar per la forsa, mes éll, resistint tant com li fou possible, no pogué sino afrontar lo desenfré de aquells que per ser partidaris de Capuleto se creyan amos de Verona y de defensar espasa en má sa persona y sa llibertat. Anaban ja á lluhir los acers quan se presenta Mercuzio, l' amich inseparable de Romeo, que ple de justa indignació recrimina á ne 'ls capuletos, los insulta dihéntloshi que sols son bons pera bátrers ab joves incapassos de defensarse.

Sentir aixó y Teobaldo posarse en guardia, tot fou hú. Cruixen las espasas quan Romeo ple de coratje demana á son estimat amich deixi de posarse en perill; que allá hont hi ha Romeo, ell sol basta y sobra pera defensar als montescos.

Y en tot aixó, que fora molt llarch explicarvosho ab tots sos detalls, la música va creixent; de tant en tant un moviment accelerat sembla lo geni del mal que empeny las passions d' aquells cors joves, irreflexius, ja que sols obeheixen los cops de sa sang; y creix l' animació, lo bullici, y la vida dramática va cobrant paulatinament la forsa de un gegant. Quí no poguent retenir l' impuls de sa má, busca ab ardorosa febra lo puny de sa espasa, espasa que busca un cor, que, com la má que la guía, te set de sang: l' altre que, portat per l' odi de partit, olvida fins lo més sagrat del mon, fa com lo primer, posantse en guardia pera vendre cara la sua vida.

Ja l' animació no creix... perque no pot. La veu de un amich del ánima, trémola, moribunda, demana vengansa. Es Mercuzio que ha sentit la fredó del acer pasarlo de part á part. Aquest incident fa pujar lo coratje dels combatents. Romeo, brandant la espasa, se trova enfront del comte París, que de hiena te la mirada; llampegan sos ulls plens de rabia; de las espasas dels dos rivals saltan guspiras no tan encesas com lo rencor que mutuament se senten: tots dos están molt adiestrats en l' arma que manejan, y aixó fa que la escena sigui un poch més llarga y dongui lloch per repeti la melodia que en to de «la natural menor» cantan tots al unísson, melodia inspirada, valenta, majestuosa, plena de vida dramática, torrent devastador que porta las passions al mar de la desgracia.

¡Muor! crida Romeo tirantse á fondo y ferint mortalment á Teobaldo que interposat s' habia entre aquell y París.

Y... per acabar, amichs consocis, dech dirvos que aquesta escena es, per lo dramática y per lo ben retratats que están los personatjes que en la lluyta hi prenen part, la més culminant de l' obra, hont Gounod va desplegar tot lo seu geni; hont sens trabas corregué sa fantasia donantnos una página immortal pera la seva vida artística.

S' acabarà

MODEST VIDAL.

¡VISCA LA PATRIA!

Quan al mon baixa la Primavera
y á tots nos porta dols benestar,
y veig que tornan les aurenets
y que l' espiga daura los camps,
llavors me 'n pujo cap á montanya,
segueixo 'l Segre y 'l Llobregat,
y cada volta que 'l cel me miro
lo cor me salta pera cridar:
¡Visca la Pátria!
¡Visca la llar!

Devant les runes dels antichs temples,
devant les tombes de los passats,
petjant la terra qu' ells trepitjaren
y que 'ns recorda fets immortals,
mos ulls escalda plor amarguissim,
sent en mes venes cremar la sang,
ésser voldria jo un altre César...
mes ¡ay! sols forces tinch per cridar:
¡Visca la Pátria!
¡Visca la llar!

Y quan devallo cap á la plana
perque ja 'ns dexa lo benestar,
y veig que fugen les aurenets,
y que la espiga no daura 'ls camps,
sols la esperansa me dona vida,
sonmio gestes y llibertats;
y quan la vista giro á montanya
dich á la Verge de Montserrat:
«En vos confia tot Catalunya,
¡Oh, Verge Santa, no 'ns oblidau!
Y en tant no 'm vinga la mort á rebre
dexau que pugam mon cor cridar:
¡Visca la Pátria!
¡Visca la llar!»

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

Puig-ll-agulla, 1880.

JOSEPH MIRABENT Y GATELL

NÉM á donar, no ab l' extensió qu' ell se mereix, sino ab la que permet la pressa ab que escribim aquestas rallas, algunas noticias referents al distingit artista catalá qual nom va al cap d' aquest insignificant article.

Nat á Barcelona l' dia 10 de Setembre del any 1831, á 12 anys comensá á dibuixar en l' Escola de Bellas Arts de la Junta de Comers en la Llotja d' aquesta ciutat, essent son primer mestre D. Segimon Ribó. Tenia 'n Mirabent 14 anys, quan trovantse orfe de pare, sa mare pensá enviarlo á América, pero atesa la repugnancia qu' ell mostrava á tal emigració y gracias á las instancias del ja anomenat mestre Sr. Ribó y del distingit literat D. Pau Piferrer, va avenirse la mare del nostre artista á que anés seguint l' estudi de la pintura, en qual noble professió tanta honra havia de guanyar pera 'l seu nom y 'l de la estimada terra natal. Vejent la decidida vocació que al art mostrava 'n Mirabent, aquellas duas personas, se declararen sos protectors y cuydaren solícitament de sa educació artística, y per consell dels mateixos alguns anys després entrava á treballar ab un pintor decoratiu á fi d' exercitarse en la pintura al tremp, alternant aixó ab l' estudi del art á casa de 'n Ribó y ab la lectura d' obras artísticas y literarias que li proporcionava 'l bibliotecari Piferrer, fins que morí aquest en l' any 1848.

En 1850 's fundá l' Academia de Bellas Arts establintse en ella cátedras de *Teoria é Historia de las Bellas Arts* y més tart de *Composició*, desempenyadas per D. Pau Milá y Fontanals; ab entusiasme y perseverancia seguí 'n Mirabent assistint á tals classes per espay de sis anys, aconsellantli 'l Sr. Milá que estudiés ab preferencia l' Historia de la decoració arquitectónica á la que més endevant podria dedicarse profitosament.

En la Escola va tenir per professor de dibuix del antich y natural á D. Claudi Lorenzale, al qui deu no poch, ja no solament per aquestas ensenyansas sino també per haver après al costat d' ell moltas ideas generals sobre art durant una temporada en que assistí á son estudi particular. Es digne de consignarse que desde que comensá 'n Mirabent los estudis cap dels professors que contribuiren á sa educació artística li exigí la mes petita paga en recompensa de sas llissons, lo qual los fa doblement acreedors al apreci del aprofitat deixeble y del país qu' 'l té com á una de sas glorias més legítimas.

Coneixent lo nostre artista l' importancia que té l' estudi de la vegetació pera la pintura decorativa, comensá á exercitarse, ab poca fortuna certament, en lo dibuix de flor á clar-oscuro en l' Escola de Bellas Arts, decidint ferho ab colors á casa seva y sens la direcció de cap mestre, puig qu' en la classe no 's permetia pintar flors sens haver guanyat avans los premis de dibuix á dos llapis. Segons opinió dels mestres fou més felís nostra artista en los ensaigs pintats que en los anteriors.

En l' edat mes propicia pera anar á estudiar al estranjer, tingué Mirabent desgracias de familia que l' impossibilitaren d' ausentarse per llarch temps de Barcelona; pero en cambi pogué fer durant alguns anys freqüents viatjes á Madrid y otras ciutats d' Espanya, París y Lyon, Londres Berlin, Dresde, etc., sempre ab la doble mira d' estudiar las pinturas dels grans mestres y l' art aplicat á la industria, qu'

estudiá preferentment en lo museu de South, Kengsinton en Londres, museu de Lyon y escola d' arquitectura de Berlin.

Mirabent ha obtingut en diverses ocasions senyaladas recompensas per son talent y mérit artístich, y d' ellas apuntém las següents: Medalla de tercera classe pintura de flors y fruytas en l' esposició de Bellas Arts de Madrid (1860); altre premi igual l' any següent en la mateixa capital per un quadro de flors «La tomba del mártir» y un «grupo de peonías»; lo Jurat de l' esposició de Madrid de 1871 l' proposá pera la creu de segona classe de María Victoria; en 1872 la Junta de firas de Barcelona li concedí una medalla de plata per sos quadros al oli representant rahims; guanyá una altra medalla l' any 1877 en l' exposició vinícola de Madrid.

En l' any 1855 va obtenir per oposició una plassa d' ajudant en propietat en l' Escola de Bellas Arts de Barcelona, y fou proposat en terna pera la provisió d' una plassa de professor de número de dibuix de figura en la mateixa Escola. En 1872 fou nombrat professor de pintura decorativa y dibuix de teixits, puntes, brodats y estampats, plassa que desempeña actualment.

Las obras de pintura decorativa de 'n Mirabent están escampadas per infinitat de casas particulars, en oratoris, salons, etc., iglesias y altres edificis públichs, mereixent especial menció 'l teatro del Liceo y 'l Saló de Graus y salas de recepció de la Universitat de Barcelona.

Entre las composicions pera quadros decoratius mereixen citarse *La Caritat*, dos quadros ab alegorias inspiradas en «La Perfecta casada» de Fr. Lluís de Leon, altres dos titolats *La segadora y La espigolera*, los titolats *Europa, Asia, etc.*, y *Las donas biblicas*, totas las quals obras son pintadas al oli; essent dignes de mencionarse entre las pintadas al tremp *Lo trono d' Apolo y La font Castalia, La Aurora, Numa Pompili y la ninfa Egeria, Lo cim del Calvari*, etc.

Molts quadros de flors y fruytas han sortit del pinzell de tan distingit artista y entre ells n' hi ha no poch que han figurat en exposicions nacionals y han sigut adquirits per l' Estat y per la familia real, y moltíssims qu' están repartits entre la Diputació, Casas Consistorials, Academia de Bellas Arts y casas particulars de Barcelona y d' otras ciutats d' Espanya y del estranjer.

Doném ab aixó per acabada la nostra tasca, que, ho repetim, no correspon de cap manera á lo que 's mereix lo distingit pintor qual biografía hem escrit en las anteriors rallas, pero que basta pera fer coneixer sos mérits á aquells dels nostres lectors que no hajan tingut ocasió d' apreciarlos contemplant la bellesa de las innumerables obras ab que ha assegurat la fama de son nom lo reputat artista barceloní.

L. MERCADER.

NOVAS

Causas ajenas á nostra voluntat nos privaren de assistir á las representacions de *Il Ducca d' Alba*, y com tenim per costum no parlar de las obras per referencia, nos abstenim per ara de dar nostra opinió sobre dita obra.

Lo aconteixement teatral de aquesta temporada es estar lo *Roberto il Diavolo*, interpretat principalment per la Cepeda, Stagno y David, artistas de gran valia y que no se si degut á alguna causa fisiológica, tal volta la dulsor de nostre clima, ó be degut á la casualitat, resulta que están las sevas facultats vocals en lo apogeo.

En suma, creyem que desde l' any 1859 no ha tingut aquesta obra lo desempeñyo que li cab en lo Liceo. La orquesta y coros deixan un xich que desitjar.

En los aparadors que 'ls acreditats fotógrafos senyors Audouard y C.^a tenen en lo pasatge de Madoz, cridan l'atenció dels intel·ligents un grup de deu personas montadas, d'una exactíssima semblansa, obtingut per lo nou procediment instantáneo *Gelatina bromuro*. Es un trevall que honra á dita casa, que ja es sabut qu' es una de las més reputadas de Barcelona, per lo acabat dels treballs que surten dels seus tallers, en los quals s'aplican los més nous procediments del art de la fotografia, havent arribat á un grau d'avansament que pera la obtenció del grup que motiva aquestes ratllas ha sigut ja possible lo valdres de planxas preparadas per los mateixos senyors Audouard, que fins ara tenian que venir preparadas desde Paris.

En lo Saló Condal s'han col·locat unas vidrieras grabadas per lo senyor Amigó, que representan, la una l'acte de donar lo seu blasso al compte Jofre, l'emperador Carlemany, y las altres duas dos genis alegórics. Aquestos cristalls son una obra acabada y recomanan los tallers d'ahont han sortit, com igualment al senyor Moncerdá, que ha trassat lo seu dibuix.

En lo café de las Delicias es aplaudit molas nits lo pianista del mateix senyor Goberna al tocar la preciosa tarantela de Gottschalk, que no fa molt tocá en lo Teatro Principal lo célebre pianista Planté. Es gran lo partit que lo senyor Goberna treu de dita pessa, atenent á que 'n Planté nos la feu sentir ab acompañament d'orquestra, ab la qual, com se comprendrá molt bé, no pot contar lo jove pianista.

LLIBRES REBUTS

LA HABITACION.— Escrit per D. Francisco Miquel y Badía, los editors don Joan y don Antoni Bastinos han publicat un magnífich volúm de 604 planas, adornat ab 162 grabats.

Conté aquest bonich llibre, tres parts ó tractats, á saber: «La habitació,» «los mobles y tapisos» y «la cerámica, joyas y armas;» seccions totes del major interés arqueològich, y de immediata aplicació pràctica y diària, segons ha tingut especialment en compte son ilustrat autor.

Despertant lo gust generalment tant descuidat en la disposició de la casa, aixís exterior com interiorment, don Francisco Miquel y Badía, tenint á la vista las principals obras sobre la materia y escollint ab gran pericia aquells exemplars més típics y adequats, desenvolupa son tema en forma epistolar, per medi d'atinadas consideracions respecte á las primitivas cabanyas y construccions *pelásgicas, ciclópicas, trogloditas y lacustres*; remontanse deseguida al estudi de las grandiosas construccions indias, asiáticas, egipcias y hebreicas.

Grecia y Roma li suministran materials pera bellíssimas consideracions, respecte á la comoditat y luxu de las respectivas moradas, y al entrar en lo variat estudi de la complexa civilisació de l'etat mitjana, distingeix ab deteniment entre las construccions dels pobles septentrionals y meridionals d'Europa, remarcant sas diferencias y consignant que debuen subsistir y accentuarse, pera correspondre cada obra á son clima y especials condicions de localitat. Los estils romanichs, gótic y arabesch, li ofereixen abundant tema de consideración, y en cada hù senyala sas bellesas y peculiars circumstancias.

Lo renaixement ab totes sas derivacions, y algunas bonas apuntacions respecte á la disposició dels jardins, lo conduexen á las últimas consideracions respecte á l'habitació fins á nostres dias; no sens haver fet algunas especials reflexions, respecte á las construccions suïssas, xinas y americanas de remota fetxa.

En las cartas referents al mobiliari, lo discret autor, presenta escollits modelos de cadiras y tamburets egipcis y balilònichs, remontan't á 3,000 anys d'antiguetat; estudia las *sella y cathedra* gregas y romanas, fent notar sas peculiars bellesas, los candelabros elegantíssims de Pompeya, no menos que sos artístichs lampadaris, la lleugeresa dels llits romans, y la singular y típica distribució dels triclinis.

Molt incompletas las noticias que per medi dels ma-

nuscrits se tenen del mobiliari dels sigles mitjos, anteriors al xv, consigna l'ilustrat autor que perseveraren las formas del estil romá, dominant la solidesa sobre tot lo demés; aumentá lo luxu en los llits, arcas, tapisos, etc., després de las creuadas, y desarrollat especialment lo tema de la general disposició de la gran cambra de las casas senyorials en los sigles xii, xiii, xiv y xv, l'explica mes concretament per medi dels quatre bonichs grabats acompañatoris.

La varietat de las arquetas, caixas de novia, miralls, cornucopias y llits ab dossier; ofereixen també al repetit autor, extens camp pera desplegar sa erudició, y mes encara se manifesta, per medi d'atinadas observacions, al ocupar-se dels *draps de ras*, tapisseries y brodatos, de que tenim tant bonas cosas dintre y fora de Catalunya, essent indisputable la ventatja d'algunas fábricas espanyolas sobre las mes notables estranjeras, y no habent sigut encara igualadas las pinturas y brodatos dels cuiros ó guadamasis de Córdoba.

Altre objecte li suministran en lo tercer tractat, la ce-

del mateix art á l'edat mitjana; tot lo que desenvolupa encara mes ocupantse de las joyas en particular, en totes las referidas épocas históricas, y fent observar ab justícia l'avens que semblants treballs obtingueren á Barcelona.

Últimament, las armas ofensivas y defensivas ab sa varietat de formas y gran riquesa de decoració, li suministran nous materials pera senyalar los progresos y vicisituds del art-en sos diferents estils y en la diversitat de paisos y aixó dona fi brillantment á l'obra.

Si l'importancia d'aquesta no quedés ja demostrada, després de la anterior encara que molt sumaria exposició, la posaria de relleu la consignació de que faltan absolutament altres de igual mena entre nosaltres l'imposibilitat de la formació del bon gust, mentres no se repetescan las manifestacions per medi del grabat ó en altre forma, de las obras capdals en tot lo que fá la vida mes fácil y agradable, y per concloureu deu consignarse que sols aixís se desenvolupa la civilisació, puix si es cert l'adagi de que *la casa fa l'home*, la casa la fan, sos murs, son mobiliari, los utensilis que serveixen pera los diferents usos de la vida, las obras preciosas destinadas al mateix objecte, ó al millor ornament de la persona y la guardan ó ennobleixen las armas que aseguran la propietat y l'existencia.

Tot ab pocas planas, ab magníficas mostras y ab fácil estil, se trobará exposat en lo llibre de que havem fet aquesta lleugera y desgarrada resenya.

GUIA DEL VIAJERO EN ESPAÑA. Itinerario artístico y pintoresco por la península ibérica por D. José Comas Galibern.

Ab lo títol de l'obra queda ja exposada la materia, que forma l'assumpto de la mateixa. Tot quant pugua ser d'utilitat al viatjer, distancias kilométricas, establiments benéfichs y balnearis, museos de pintura y escultura, monuments civils, militars y religiosos, ruinas famosas, llegendas y tradicions, datos sobre agricultura, industria y comers, etc., tot se trova habilment condensat en l'obra que acaba de publicar lo distingit escriptor senyor Comas y Galibern, editada per l'antigua y reputada casa editorial del senyor hereu de don Pau Riera.

La necessitat d'aquesta obra se feya sentir cada dia més ja que gracias á la red de ferro-carrils que per fortuna se va fent cada dia més densa en Espanya, los viatjes se poden efectuar ab moltas més comoditats, y per tal motiu se van fent més freqüents cada dia, lo qual ha de facilitar en gran manera lo coneixement de nostra patria baix los més variats conceptes. Al extranjer las guias de viatge's publican, per dirho aixís, cada dia, tanta es la freqüencia ab que ellas vehuen la llum, no aixís en nostra patria en que, llevat d'alguns treballs d'interés merament local, son poquíssimas en número las obras d'aquesta índole que s'han donat al públich. Baix aquest punt de vista be podem felicitar-nos de la aparició de la *Guia* del senyor Comas, ja que ve á omplir un buyt

que's deixava sentir en aquest capítol de nostra bibliografía, portant á cap al mateix temps una obra de verdader patriotisme, puig ab son trevall, farà innecessari que al recorrer nostra patria tinguem de acudir á las guias que referents á la mateixa s'han publicat al extranjer, vilipendiand moltas vegadas la veritat y fins la serietat, per lo que's refereix al coneixement de nostra terra estimada.

Acompaña á la *Guia del viajero en España*, un excelent mapa dels ferro carrils d'Espanya y Portugal, trassat per lo distingit enginyer industrial Sr. Folch y Perellada, grabat expressament pera aquesta obra la qual enquadrada en pell, se ven al preu de sis pesetas en las principals llibrerias.

MÚSICA CELESTIAL. Poesias humorísticas por D. José Francisco Sanmartín y Aguirre.

De molt agradable lectura la collecció de poesias que acaba de publicar dit poeta, fa qu' ab ella pugan passar un bon rato tots los que sian aficionats á distreureu sos ocis, ab lo género de composicions que forman aquest llibre.

Se ven á 10 rals, en las principals llibrerias.

DR. D. JOAN GINÉ Y PARTAGÁS

rámica, joyas y armas; ponderant en primer lloch, la elegancia de forma y originalitat de colorit dels vasos grecs, la finor de escultura dels romans, y la vivesa dels esmalts y riquíssims dibuixos de las mayolicas, fayensas y demés delicada sobras cerámicas de l'etat mitjana y del renixement, possant de relleu la gran varietat de formas dels gerros y copas francesos ó italians, las notables varietats hispano-morescas, las diferents mostras esmaltadas de mosaich y las numerosas varietats de materia y colorit de la Xina y Persia, aixís com las mes modernas de las porcelanas de Saxonia y Sevres.

Ab justícia lamenta l'atrás actual de nostras fábricas de vidre y cristall que habian competit ab las mes célebres de Venécia, Bohemia, etc.; y respecte als objectes de bronso, presentats alguns célebres objectes de Pompeya y Roma, la bellíssima llantia árabe del Museo arqueològich de Madrid, ab altres notabilíssimas obras monumentals d'igual materia; encareix la conveniencia de utilitzar y pulir aquest magnífich metall. En lo tresor d'Hildesheim, y en lo de S. Ambrós de Milan, senyala riquíssimas obras d'argenteria romanas ó bizantinas, aixís com en lo silló de plata del Rey D. Martí de la Catedral de Barcelona, troba una magnífica mostra